

Suomen itsenäisyyden ajan alun pankkitoimintaa

Torpat itsenäistyvät

Torppien lakisääteinen itsenäistyminen sai aikaan vilkkaan rahankysynnän, jota jatkui aina 1920-luvulle asti. Kiikoisten Säästöpankille tämä kausi oli ripeän kehityksen aikaa. Niinpä vuonna 1918 aukioloaikoja pidennettiin niin, että pankki oli auki joka maanantai klo 13-15. Vuonna 1922 hallitus kokoontui täydessä kokoonpanossaan vain kuukauden viimeisenä päivänä, eikä enää ollut paikalla aina aukioloaikoina. Muina aikoina paikalla oli luottotoimikunta, jonka ensimmäiseen kokoonpanoon kuuluivat hallituksen puheenjohtaja Evert Seppälä, kirjuri Tapani Halminen ja talollinen Johannes Keski-Kiikonen. Toiminnan edelleen laajentuessa luottotoimikunta muuttui kassakokoukseksi, jossa ei enää kirjattu velkakirjoja. Vuodesta 1935 kassakokouksessa oli läsnä vain kaksi henkilöä, ja lopulta vuonna 1945 kassapöytäkirjojen pito lopetettiin kokonaan.

1920-luvun alkupuoli oli kireän rahan aikaa. Inflaation hiljennettyä pankkien välinen tallettajakilpailu nosti korkotasoa, joka jäi korkeaksi lähes koko vuosikymmenen ajaksi. Lainarahan kalleudesta huolimatta Kiikoisissa riitti uskallusta ryhtyä suuriinkin hankkeisiin, kuten pitäjän sähköistämiseen. Säästöpankki toimi vuonna 1924 perustetun Kiikoisten sähköyhtiön pääasiallisena lainoittajana ja mahdollisti näin sähkönsaannin suurimpaan osaan kuntaa. Maa-seutupitäjä siirtyi uuteen aikaan öljylamppujen katoamisen myötä.

Pankkitoiminta ja rahaliikenne modernisoituivat taloudellisen ja teknisen kehityksen rinnalla. Uudenaikaiset maksumuodot, tilit ja lainatyypit otettiin käyttöön. Vuonna 1925 Kiikoisten Säästöpankki sai oikeudet Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin shekkien ja postilähetysvekselien myyntiin, otti käyttöön juoksevan tilin ja ryhtyi myöntämään määräaikaislainoja. Asiakaspalvelu parani myös, sillä vuoden 1925 alusta pankki oli avoinna kolme kertaa viikossa.

Vuoden 1932 hallitus. Vasemmalta: K. F. Marjanen, Ville Ala-Järvenpää, Vihtori Iso-Nokari, Tapani Halminen, Johannes Ala-Kiikonen ja Eemeli Kankaanhuhta.

Pula-aika

1920-luvun loppupuolella alkoi pula-aika vaikeuttaa ihmisten elämää. Poliisikonstaapeli Nikolai Niemen 1927 alkaneen kirjurikauden aikana jouduttiin tekemään useita koronlaskuja, joista tärkein oli Suomen Pankin alulle panema yleinen korkokannan alennus vuonna 1931. Alemmista koroista huolimatta asiakkaat eivät läheskään aina kyenneet huolehtimaan lainoistaan, minkä vuoksi pankin toiminta vaikeutui monella tavalla. Vastoinkäymisistä huolimatta pankki onnistui välttymään merkittävilta luottotappioilta.

30 vuotta pankkia palvellut Anna Ala-Kiikonen palkittiin työstään Säästöpankkiliiton kultaisella ansiomerkillä pankin 80-vuotisjuhlissa vuonna 1987.

Pula-ajan jälkeen pankki pääsi jälleen kasvu-uralle. Vuonna 1935 aukioloaikoja voitiin jälleen lisätä, ja siitä lähtien konttori oli auki jokaisena arkipäivänä. Vuodesta 1927 asti kassanhoidosta vastannut Tapani Halminen sai lisääntyneeseen työmäärään helpotusta, kun Johannes Ala-Kiikonen alkoi hoitaa sitä hänen kanssaan vuorokuukausin. Viimeksi mainittu otti apulaisekseen tyttärensä Anna Ala-Kiikosen, joka alkoi vuonna 1944 hoitaa tehtävää yksin. Hänen kaudellaan pankki alkoi antaa lahjakirjan myös vastasyntyneille.

Näin haluttiin kasvattaa uudet asiakkaat pienestä pitäen säästäväisyyteen. Jo aiemmin, vuonna 1929 alkaneella Kalle F. Marjasen kamreerikaudella, oli ryhdytty antamaan 10 markan lahjatalletus kaikille alle 15-vuotiaille, jotka tallettivat vähintään 20 markkaa uudelle tililleen. Säästäväisyyttä edistettiin myös aloittamalla säästölippaiden jakelu koteihin.

Omaan taloon

Toiminnan laajentuminen ja aukioloaikojen lisääntyminen vaati myös isommat konttoritilat. Pankin ensimmäisessä toimipaikassa, nahkuri Tapani Halmisen tiloissa sijainneessa yhdistetyssä posti- ja

pankkikonttorissa, toimittiin vuoden 1926 loppuun asti, jolloin saatiin metsätyönjohtaja Kalle Toivolalta käyttöön hänen talonsa päätyhuoneisto. Pankki sai oman sisäänkäyntinsäkin, ja nyt voitiin hankkia myös jonkin verran omaa konttorikalustoa. Toiminta sai oikean pankin puitteet.

Oman toimitalon hankinta kävi vuonna 1929 ajankohtaiseksi, kun pankille tarjottiin Loviisa Malmin perikunnan omistamaa Päivärinne-nimistä asuintaloa. Aina varovainen isännistö velvoitti hallituksen seuraamaan kiinteistökaupan kehittymistä. Harkinnan jälkeen säästöpankki teki talon huutokaupassa korkeimman, 15 500 markan tarjouksen. Huutokaupan jälkeen hinnasta jouduttiin vielä neuvottelemaan, mutta lopulta sopimukseen päästiin, ja 25.8.1930 talo ostettiin 20 000 markalla.

Talo vaati perusteellisen remontin. Rakennusmestari Lauri Jalonen suunnitelti pankkitoiminnan vaatiman peruskorjauksen, jonka urakoi U.E. Penkkimäki hintaan 52 700 markkaa. Taloon rakennettiin pankkihuone, tilava betoninen kassaholvi, kokoussali ja vahtimestarin asunto.

Vuodet 1927–1931
pankki sijaitsi
Toivolan talossa.

Vuonna 1931
päästiin
muuttamaan
ihan omaan
toimitaloon.

Uudessa
konttorissa.
Vasemmalta:
isännistön
puheenjohtaja
Martti Eerola,
kassanhoitaja
Anna Ala-Kiikonen
ja pankinjohtaja
Aarne Leppäniemi.

Talossa oli myös Kiikoisissa ennennäkemätön uutuus: pankkisalin molempiin suuntiin aukeavat ja itsestään sulkeutuvat heiluriovet. Pankkitalo oli yksityiskohtia myöten moderni. Uusiin ajanmukaisiin tiloihin päästiin muuttamaan 9.9.1931.

Pankin pitkäaikainen työntekijä Anna Ala-Kiikonen asui pankkitalon huoneen ja keittiön käsittävässä asunnossa, kunnes hankki oman talon tien toiselta puolelta. Hän oli monitoiminen nainen, joka vastasi käytännössä kaikista talon ylläpitoon vaadittavista toimista. Hän lämmitti taloa, siivosi, vastasi kahvituksista ja toimi virkailijana. Talon yhteydessä oli ulkorakennus, jossa hän piti pientä karjaa elannon jatkeeksi: lehmää, lammasta, sikaa ja muutamia kanoja. Ulkorakennuksen yhteydessä oli myös sauna ja ulkokäymälä, joiden hoito kuului myös tälle työteliäälle virkailijalle. Pienellä pankilla ei ollut mahdollisuutta palkata erillistä talonmiestä hoitamaan talonpitoa.